

Dier&Recht

HONDENSHOWS MOETEN VERBODEN WORDEN

**RAPPORT: HONDENSHOWS SCHADEN DE
GEZONDHEID EN HET WELZIJN VAN RASHONDEN**

INHOUD

Samenvatting.....	1
Inleiding.....	2
Introductie in de rashondenindustrie	4
Hoge inteelt door eis van ‘raszuiverheid’	5
Rasverenigingen kennen de problemen.....	7
Misleiding: zieke honden met een hoge score.....	7
Schadelijke raskenmerken.....	9
Kortsnuitige honden	9
Duitse herder	10
Mopshond.....	11
Directe welzijnsproblemen door hondenshows	12
Reizen	15
Lang wachten.....	16
Drukke en de sociale context.....	17
Beperkte uitlaatmogelijkheden	18
Slechte behandeling, slipkettingen en aanrakingen	19
Gebruik van hondencosmetica.....	22
Plastische chirurgie.....	23
Maatschappelijke kritiek.....	24
Ethische bezwaren	27
Conclusie	30

SAMENVATTING

Hondenshows zijn slecht voor hondenwelzijn, zowel op korte als op lange termijn. Veel honden gaan jaarlijks naar meerdere shows, jaren achtereen. Het gaat dus niet om een incidentele welzijnsimplicatie maar om voortdurende problemen.

Directe welzijnsproblemen door hondenshows: Het transport (regelmatig over grote afstanden – dus weken reizen in een camper en verblijven in een kleine ruimte), de opsluiting in een kooi, het trimmen en het wassen, het lopen van de hondenshow zelf – het zijn allemaal factoren die ernstige implicaties hebben voor hondenwelzijn. Harde geluiden, veel vreemde honden bij elkaar, gedwongen aanrakingen, vervuilde uitlaatveldjes: dit alles veroorzaakt stress bij de honden. Die stress blijkt duidelijk uit het gedrag van de honden op shows.

Hondenshows zijn slecht voor de gezondheid van rashonden. Ze dragen bij aan het vergroten van inteelt binnen een ras, en daardoor aan erfelijke ziektes en afname van vitaliteit, fertiliteit en levensduur. Een winnende reu zorgt voor veel nakomelingen, waardoor de genetische variatie in een ras afneemt. Ook worden vaak dieren die (direct) familie van elkaar zijn met elkaar gekruist om te voldoen aan de strenge rasstandaard. Bovendien sluit de rasstandaard honden met een afwijkende vachtkleur, haarsoort of lichaamsbouw uit, waardoor er nog minder honden overblijven voor de genetische diversiteit.

Honden met medische problemen (schadelijke raskenmerken en erfelijke ziekten) scoren op een hondenshow hoog. Hoge scores zijn misleidend voor de consument: een hond die goed scoort op de keuring is vaak verliezer qua gezondheid. Er zijn diverse voorbeelden van honden met ademhalings- of gewrichtsproblemen, die winnaar werden.

Dier&Recht wil een verbod op rashondenshows

Een hond met een extreem korte neus heeft vaak ademhalingsproblemen

INLEIDING

Op hondenshows draait alles om het uiterlijk en winnen. Hoe beter een hond voldoet aan het voorgeschreven exterieur, hoe groter de kans dat de keurmeesters hem tot winnaar uitroepen. Hondenshows zijn er voor mensen, niet voor dieren. De hondenshow heeft voor de honden uitsluitend nadelen. In dit rapport worden drie negatieve gevolgen van hondenshows besproken:

- Het keuren op uiterlijk verergert enerzijds inteelt in rashondenpopulaties, en anderzijds problemen door schadelijke raskenmerken en erfelijke ziekten.
- De resultaten zijn misleidend: de winnaars zijn niet per definitie gezonde dieren.
- De voorbereiding voor de show en de show zelf gaan ten koste van hondenwelzijn.

Inteelt wordt gestimuleerd door rashondenshows

Om honden te krijgen die voldoen aan het ideaalbeeld, worden er regelmatig sterk aan elkaar verwante dieren gekruist. Vaders en dochters bijvoorbeeld, of kleinkinderen en grootouders. Deze inteelt brengt ernstige erfelijke aandoeningen met zich mee. Maar liefst 40 procent van de jonge rashonden heeft een erfelijke afwijking.^{1,2} De Engelse Dierenbescherming (RSPCA) stelde in BBC-documentaire *Pedigree Dogs Exposed* dat hondenshows direct verantwoordelijk zijn voor veelvoorkomende aandoeningen van rashonden:

*The cause is very simple. It is competitive dog showing. That is what has caused the problem.*³

Misleiding: zieke honden kunnen een goede score krijgen

Honden die geopereerd zijn aan hun luchtwegen en honden met andere ernstige gezondheidsproblemen kunnen op een hondenshow een goede score halen. De gezondheid van de hond wordt niet gecontroleerd, en veel aandoeningen of operaties worden niet achterhaald, of als normaal geaccepteerd bij de keuring.

Hoewel er al langer een debat⁴ wordt gevoerd over de invloed van hondenshows op het fokken van honden met schadelijke raskenmerken, verandert er weinig. Zo won in 2003 een Pekinees genaamd Danny de prestigieuze show Crufts. Dit dier had zo veel ademhalingsmoeilijkheden dat hij op een pak ijs gezet moest worden om niet oververhit te raken.⁵ Op 14 maart 2016 riepen de keurmeesters op Crufts een invalide Duitse herder uit tot mooiste hond van het ras.⁶ De beelden tonen duidelijk dat het dier amper op zijn poten kan staan. Het voorval leidde in Engeland tot grote ophef. Ook in Nederland winnen zieke en verminkte honden regelmatig prijzen. Van de Franse Bulldogs op shows in Nederland heeft ongeveer 80 procent te dichte neusgaten.⁷

1 Pedigree Dogs Exposed Documentaire BBC beschikbaar online via: vimeo.com/17558275

2 <https://www.houdenvanhonden.nl/contentassets/65667fcc01fe43b38c9f598e099ea43c/fairfok-projectplan.pdf> paragraaf 2.2

3 <https://topdocumentaryfilms.com/pedigree-dogs-exposed/>

4 www.npo.nl/zembla/11-12-2010/VARA_101240203

5 Pedigree Dogs Exposed Documentaire BBC beschikbaar online via: vimeo.com/17558275

6 www.telegraph.co.uk/news/uknews/12193472/Crufts-plunged-into-cruelty-row-over-deformed-German-Shepherd.html

7 <https://www.rashondenwijzer.nl/nieuws/2017/12/hond2017-dierenartsen-keuren-meer-dan-80-procent-van-de-neuzen-van-de-franse-bulldog>

Welzijnsproblemen voorafgaand aan – en tijdens de show

De dieren reizen veel, zitten opgesloten in kleine kooitjes en moeten gedwee vreemde mensen aan hun lijf laten zitten. Ook het trimmen vooraf, de extreme haargroei, of juist het scheren van snorharen benadeelt de honden in hun natuurlijke gedrag. Sommige showhonden mogen gedurende een langere periode niet graven en zwemmen omdat hun vacht mooi moet blijven.

Door de drukte, de grote hoeveelheid honden en het lawaai is er veel stress. De honden worden aan snijdende, smalle kettinkjes om hun nek rond getrokken. Je hoeft maar een willekeurige hondenshow te bekijken om de extreme stress te zien bij de honden. De Engelse dierenarts Kim Halford bezocht in maart 2018 Crufts en bevestigt dit beeld in haar blog.⁸ Ze zag de wachtende honden, de manke honden in de ring, de benauwde honden met brachycephaal obstructief syndroom, honden die op en top gestrest waren, en kon zelf niet denken door het lawaai in de hal. De honden blaffen, likken hun neus, gapen, schudden zich uit, allemaal signalen dat ze zich niet goed voelen. De excessen zijn bovendien groot. Sommige baasjes onderwerpen hun hond aan plastische chirurgie. Velen geven hun hond kalmerende middelen tegen de stress, en om hem in de hand te houden tijdens de show.

Daarbij is Crufts de meest prestigieuze show van het jaar. Om aan deze show deel te mogen nemen moeten er kwalificaties gehaald worden op andere shows. Als de hondenshow goed was voor de gezondheid en het welzijn voor de honden dan zou je op deze show alleen de gezondste honden terug zien. Het tegendeel is waar.

Dier&Recht wil een verbod op hondenshows

Het keuren van honden geeft op korte en lange termijn te veel welzijnsproblemen, gezondheidsproblemen en ethische problemen om toelaatbaar te zijn. Ook bioloog Frans Wassenberg en de dierenbeschermingsorganisatie Sophia-Vereeniging drongen om deze redenen al aan op een verbod.^{9,10} Hondenshows moedigen het fokken op extreme schadelijke raskenmerken aan, en lokken op die manier bovendien strafbare feiten uit. In *artikel 3.4 Besluit houders van dieren* staat dat een dier niet op een manier mag worden gefokt die de kans verhoogt dat *“erfelijke afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen”*.

De honden zelf hebben op geen enkele manier profijt van het meedoen aan shows.

De rashondenwereld trekt zich weinig tot niets aan van alle kritiek. Daarom is het hoog tijd voor een verbod op hondenshows. Zeker nu Nederland in 2018 gastheer wordt van de Wereld Hondenshow (WDS)¹¹, de grootste hondenshow ter wereld. Hier komen zogenoemde ‘hondenliefhebbers’ van overal ter wereld bij elkaar om prijzen te winnen en kwalificaties te halen voor onder andere Crufts met hun opgedofte honden. Het belang van de eigenaars gaat ten koste van het welzijn en de gezondheid van de dieren. De WDS verwacht meer dan 20.000 inschrijvingen.

⁸ <https://animalwelfarematters.co.uk/tag/show-dogs/>

⁹ <https://www.sophia-vereeniging.nl/over-ons/organisatie/>

¹⁰ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1023768/verbod-op-hondenshow>

¹¹ <https://wds2018.com/nl/>

INTRODUCTIE IN DE RASHONDENINDUSTRIE

In Nederland organiseert de rashondenindustrie jaarlijks ongeveer 20 grote hondenshow's.¹² Volgens de Raad van Beheer waren hier in 2015 meer dan 31.000 inschrijvingen voor.¹³ Voor fokkers zijn de shows erg belangrijk: pups van een prijswinnende hond leveren namelijk veel geld op. In totaal gaat er in deze wereld zo'n 35 miljoen euro per jaar om.¹⁴ Bovendien stellen veel rasverenigingen de eis dat een hond, om in aanmerking te komen als dek-reu of dek-teef, moet hebben deelgenomen aan één of meerdere shows en daar goede resultaten moet hebben behaald.

Wereldwijd wordt het fokbeleid geregeld door de overkoepelende organisatie Fédération Cynologique Internationale (FCI). Daarbinnen heeft elk land zijn eigen organisatie die de regels voor de verschillende rasstandaarden beschermt. In Nederland is dat de Raad van Beheer. Fokkers van individuele rassen zijn vervolgens lid van eigen rasverenigingen. De rasstandaarden, waarin de beschrijving van het uiterlijk van een ras is vastgelegd, zijn vaak al in de negentiende eeuw tot stand gekomen, maar veranderen met de mode mee. Ze zijn steeds extremer geworden. Voor wijzigingen moeten de Raad van Beheer en de FCI toestemming geven. De laatste jaren worden de regels steeds strenger; zo worden bijvoorbeeld bepaalde vachtkleuren uitgesloten en moeten honden aan extremere uiterlijke kenmerken voldoen.¹⁵

Hondenshow's worden door rashondeneigenaren gebruikt om gelijkgezinden tegen te komen en de waarde van de dieren in te schatten. Hier worden de honden tentoongesteld die het best voldoen aan de rasstandaard. Een winnende hond is veel waard, vooral als het een reu is: veel fokkers zullen nakomelingen van hem willen.

Ingenieur en geneticus Ed Gubbels deed jaren onderzoek op het gebied van rashonden en beschrijft helder de ontwikkeling van hondenshow's:

....Waar voorheen elke fokker zijn eigen interpretatie van de rasstandaard had, ontstond er een kaste van 'deskundigen' die voor de fokkers ging uitleggen hoe de rasstandaard geïnterpreteerd moet worden. Hun interpretatie werd bepalend voor de fokkerij van het ras. Met een bijna-religieuze volgzaamheid hobbelden de fokkers achter de keurmeesters aan. Ze wilden ook kampioenen fokken en meenden dat te kunnen bereiken door hun fokbeleid aan te passen aan 'wat de keurmeesters mooi vinden'. De keurmeesters werden de halfgoden van de kynologie.

¹² www.fci.be/en/schedules/shows.aspx?iso=NL

¹³ www.houdenvanhonden.nl/contentassets/bd477911cc844169b19ccce9138e9ef7/rvb_jaaroverzicht_2015-web.pdf

¹⁴ www.npo.nl/zembla/11-12-2010/VARA_101240203

¹⁵ <https://www.houdenvanhonden.nl/nieuws/convenant-duitse-staande-langhaar/>

Hoge inteelt door eis van 'raszuiverheid'

Hondenshows dragen bij aan inteelt door:

1. de inzet van prijswinnende reuen met veel nageslacht;
2. de verplichting die rashondenverenigingen de eigenaars opleggen om mee te doen en goede scores te oogsten, alvorens ze met hun dier mogen fokken;
3. het beperken van de populatie door subcategorieën in te voeren;
4. het beperken van de populatie door honden met afwijkende vorm of kleur af te keuren.

Wereldwijd stammen veel hondenshows vaak af van slechts een beperkt aantal honden: de stamvaders van de populatie. Om in aanmerking te komen voor een stamboom dienen beide ouders raszuiver te zijn. Er wordt veel gefokt met verwanten.¹⁶ Het gevolg is dat veel hondenshows een zo kleine genetische variatie hebben dat erfelijke aandoeningen niet te vermijden zijn. Zo zijn de ongeveer 10.000 mopshonden in Groot-Brittannië zo nauw aan elkaar verwant dat de genetische variatie het equivalent van 50 honden is.¹⁷ Dit betekent dat veel hondjes familie van elkaar zijn, en dat erfelijke ziektes en vruchtbaarheidsproblemen (als gevolg van inteelt) vaak voorkomen.^{18, 19} Bij de 50 meest populaire hondenshows in het Verenigd Koninkrijk werden in totaal bijna 400 erfelijke aandoeningen vastgesteld. 300 hiervan waren niet direct te linken aan uiterlijke raskenmerken en kwamen dus alleen voort uit inteelt.²⁰

Hondenshows spelen een cruciale rol in het ontstaan van schadelijke raskenmerken en inteelt. Het dier met de extreemst doorgevoerde uiterlijke eigenschappen wint namelijk vaak, waarna het direct een zeer populaire fokpartner wordt. Winnende reuen worden dikwijls tientallen malen ingezet om mee te fokken. Omdat ze vader worden van honderden of zelfs duizenden pups, neemt de genetische variëteit af en de inteelt toe.²¹ De nakomelingen hebben bovendien vaak het doorgefokte uiterlijk van de vader, en daarmee ook de bijbehorende gezondheidsklachten.

Ingenieur en geneticus Ed Gubbels zegt hierover:

*Het gevolg was dan ook dat in korte tijd de onderlinge verwantschap binnen de rassen, en daarmee het inteelniveau, dramatisch toenam. Waar vroeger elke fokker zijn eigen lijntje had, veranderden rassen nu in één grote inteeltlijn. Al die fokkers tezamen, elk met eigen idealen en accenten in hun fokbeleid, hielden voorheen voldoende erfelijke variatie binnen het ras in stand. Nadat ze allemaal naar dezelfde lijnen (reuen) gingen, nam die erfelijke variatie snel af, werd de genenpool steeds kleiner. Met de in de laatste vijftig jaar toegenomen mobiliteit en communicatie kunnen we voor een aantal rassen inmiddels over een wereldwijde inteeltlijn spreken.*²²

De enige oplossing voor dit probleem is het inkruisen van vers bloed van buiten het ras (dit heet *outcross*), maar de rashondenwereld verzet zich nog altijd met hand en tand tegen het vermengen van hun hondenshows met andere rassen.²³ Ook bij de sterk door inteelt gedegeneerde Drentsche

¹⁶ Rooney, N.J., Sargan, D.R., 2010, Welfare concerns associated with pedigree dog breeding in the UK. *Animal welfare* 19(S):133-140

¹⁷ news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/7569064.stm

¹⁸ <http://www.gencouns.nl/artikelen/2004%20LP%20Inteelt.pdf>

¹⁹ www.dailymail.co.uk/femail/article-1350948/Pug-dogs-beloved-royalty-adorable-inbred-freaks.html

²⁰ Summers, J.F., Diesel, G., Asher, L., McGreevy, P.D., Collins, L.M., 2010, Inherited defects in pedigree dogs. Part 2: Disorders that are not related to breed standards. *The Veterinary Journal* 183, 39-45

²¹ Leroy, G., 2011, Genetic diversity, inbreeding and breeding practices in dogs: Results from pedigree analyses. *The Veterinary Journal* 189, 177-182

²² Gubbels, E.J., (2011) Fokkerij en selectie van rashonden, een analyse, online beschikbaar via:

www.gencouns.nl/artikelen/2011%20Fokkerij%20en%20selectie.pdf

²³ Rooney, N.J., Sargan, D.R., 2010, Welfare concerns associated with pedigree dog breeding in the UK. *Animal welfare* 19(S):133-140

patrijshond werd, hoewel een groot deel van de populatie lijdt aan epilepsie, outcross afgewezen.²⁴
25

Etholoog professor Berry Spruijt stelt: “*een stamboom is een garantie voor ellende*”.²⁶

Inteelt is geen toeval, het is het gevolg van de raszuiverheid die de hondenwereld zichzelf heeft opgelegd. Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren zegt hierover:

*De effectieve populatiegrootte is veel kleiner dan de daadwerkelijke omvang van de populatie. Bovendien stammen veel rassen af van een klein aantal (nauw) verwante individuen. Hierdoor is de genetische variatie (heterogeniteit) binnen een ras beperkt. Er is een genetische ‘bottleneck’ gecreëerd met een groter risico dat er een combinatie van genen ontstaat, die een bepaalde ziekte tot expressie brengt. Daarom is bij veel rashonden een sterk verhoogde frequentie van erfelijke ziekten aanwezig. Deze ziekten komen vaak in 5-50% van de populatie voor, 1.000 keer vaker dan zonder selectie zou mogen worden verwacht.*²⁷

Drentsche patrijshond hier in een epileptisch insult door erfelijke epilepsie als gevolg van

²⁴ <https://www.dierenrecht.nl/sites/dierenrecht.nl/files/field/attachment/dierenrecht-dedrentschepatrijshond-eengrotefamilie.pdf>

²⁵ <https://www.dierenrecht.nl/nieuwsartikelen/voorstel-tot-inteeltbeperking-drentsche-patrijs-weggestemd>

²⁶ www.metronieuws.nl/binnenland/2011/01/inteelt-labrador-zo-klein-als-chihuahua

²⁷ Het Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren doet onderzoek naar erfelijke aandoeningen bij rashonden. In 2014 werd een eerste rapport uitgebracht in opdracht van het Ministerie EZ (afdeling landbouw – directoraat landbouw). Het staat onder leiding van professor Rothuizen. Hierna te noemen het “Incidentieonderzoek”

Rasverenigingen kennen de problemen

Eind 2012 schreef Press Strategies (Kay van der Linde en Maurice de Hond) in een rapport, gemaakt in opdracht van de Raad van Beheer, het volgende:

Er spelen verschillende problemen bij rashondenverenigingen, maar er is één onderliggend probleem dat alle andere problemen verenigt: de genenpool van vrijwel alle rashonden is te klein geworden, wat leidt tot aangeboren medische en gedragsproblemen.

Wij, de rashondenverenigingen van Nederland, erkennen het probleem van een krimpende genenpool bij rashonden, dat in groeiende mate tot ernstige aangeboren medische en gedragsproblemen leidt.

Uit een steekproef, gedaan op 30 juni 2012 door Maurice de Hond onder vertegenwoordigers van rashondenverenigingen, bleek dat 46 procent van de aanwezigen dacht dat bepaalde hondenrassen niet meer te redden zijn en ten dode zijn opgeschreven. Datzelfde dacht 49 procent van de stamboomhondenfokkers.²⁸

Toch wordt er nog steeds alleen met de populaire reuen gefokt. Van sommige lopen er soms wel 2.500 nakomelingen rond. Een heel effectieve manier om inteelt tegen te gaan, is het beperken van het aantal nakomelingen per hond. Zo raadt de FCI aan om een hond nooit meer dan 5 procent te laten voortbrengen van het totale aantal geregistreerde puppy's over een tijd van vijf jaar.²⁹ In de praktijk wordt dit niet nageleefd.

Misleiding: zieke honden met een hoge score

Naast bovenstaande welzijnsproblemen gaat achter de hondenshows nog een grote misstand schuil: 40 procent van alle rashonden heeft namelijk een erfelijke aandoening, bijvoorbeeld epilepsie, een chronische oor- of oogaandoening, een zenuwaandoening, botafwijking of blindheid.³⁰ De oorzaken hiervan: fokken op schadelijke raskenmerken, en inteelt³¹. Door het wedstrijdelement en de focus op uiterlijk werken hondenshows beide zaken in de hand. Fokkers willen koste wat het kost 'mooie' honden op de wereld zetten, en nemen grote risico's door sterk met elkaar verwante dieren te kruisen. Onder de 50 populairste hondenrassen in Groot-Brittannië zijn 84 aandoeningen vastgesteld die mede veroorzaakt worden door fokken op uiterlijke kenmerken. Juist deze kenmerken zorgen op een hondenshow voor winst.³²

Honden waarvan de gezondheidsproblemen bekend zijn, doen gewoon mee aan shows. Zo kan een hond met ernstige gezondheidsafwijkingen dus winnaar worden.

²⁸ www.ebcn.nl/pdf/RVB_Raadar_rapport_toekomst_sector_2012-12_LR.pdf

²⁹ Leroy, G., 2011, Genetic diversity, inbreeding and breeding practices in dogs: Results from pedigree analyses. The Veterinary Journal 189, 177-182

³⁰ Asher, L., Diesel, G., Summers, J.F., McGreevy, P.D., Collins, L.M., 2009, Inherited defects in pedigree dogs. Part 1: Disorders related to breed standards. The Veterinary Journal 182, 402-411

³¹ Summers, J.F., Diesel, G., Asher, L., McGreevy, P.D., Collins, L.M., 2010, Inherited defects in pedigree dogs. Part 2: Disorders that are not related to breed standards. The Veterinary Journal 183, 39-45

³² LM Collins, L.M., Asher, L., Summers, J.F., Diesel, G., McGreevy P.D., 2010, Welfare epidemiology as a tool to assess the welfare impact of inherited defects on the pedigree dog population. Animal Welfare 19(S): 67-75

In 2014 werd door de Universiteit Utrecht het rapport *Incidentie van schadelijke raskenmerken en erfelijke gebreken bij populaties van gezelschapsdieren* uitgebracht, in opdracht van de overheid.

Hierin staat:

*Rasdierenpopulaties zijn (in principe) gesloten populaties, waarin slechts een beperkt deel van de individuen wordt gebruikt voor de fok; vaak het deel dat het best aan de rasstandaard voldoet. De rasstandaard is het voorgeschreven uiterlijk. Bij bepaalde hondenrassen leidt dit voorgeschreven uiterlijk tot allerlei klachten, zoals ademnood, uitpuilende ogen en hernia en/of heupdysplasie door een misvormde achterkant.*³³

Clare Marsden van de Universiteit van Californië³⁴ concludeert dat het domesticatieproces van honden niet verantwoord is:

Veel moderne rassen worden geselecteerd op hun ongewone uiterlijk en formaat, waarbij mode belangrijker is dan functionaliteit. Onze bevindingen laten zien dat er ethische bezwaren kleven aan de creatie van zulke bijzondere rassen.

Onderstaande foto's tonen twee honden die de meest prestigieuze hondenshows ter wereld wonnen: Crufts 2014 in London en de World Dog Show 2015 in Milaan. Deze laatste show zal in 2018 in Amsterdam plaatsvinden, en wordt dan georganiseerd door de Raad van Beheer.

Links de winnende hond op Crufts 2014, rechts de winnende hond op de World Dog Show 2015

³³ www.huisdieren.nu/wp-content/uploads/2013/03/2014-05-27.pdf

³⁴ www.pnas.org/content/113/1/152.abstract

Schadelijke raskenmerken

Kortsnuitige honden

Eén van de rassen die er het slechtst aan toe zijn, is de Engelse Bulldog. Dit hondenras is doodziek. Er zijn 36 erfelijke aandoeningen bekend, waaronder een aantal zeer ernstige. Het grootste deel van de aandoeningen is het gevolg van het voorgeschreven uiterlijk, de rasstandaard.

Korte snuiten en dichte neusgaten geven ademhalingsproblemen bij brachycephale (kortsnuitige) honden. Wereldwijd spreken dierenartsen zich inmiddels uit over de problemen van de korte snuit.³⁵ Toch zijn de rasstandaarden nog niet aangepast.^{36, 37} Engelse en Franse Bulldogs, mopshonden, en Boston Terriërs hebben zó'n platte neus dat ze vaak nauwelijks adem kunnen halen.³⁸ De universiteit van Cambridge deed uitgebreid onderzoek naar de problemen van brachycephalie en concludeerde dat minimaal een derde neuslengte ten opzichte van de koplengte nodig is om luchtwegproblemen te voorkomen.³⁹ Veel fokkers, eigenaren en zelfs dierenartsen zien deze aandoening als normaal voor het ras. Bij een enquête onder eigenaren van brachycephale honden waarin – door een dierenarts vastgestelde – symptomen van ademhalingsproblemen genoemd werden, stelde 58 procent van de eigenaren dat hun hond geen problemen met de ademhaling had.⁴⁰

Gelet op het voorgaande is de uitspraak van de fokkersvereniging van Engelse Bulldogs dan ook geen verrassing:

*English Bulldogs are only covered for a period of one (1) year from original purchase date. During which time, this guarantee does not cover what in Bulldog breeds we consider normal: 'cherry eye', entropion, 'loose hips', skin allergies, elongated soft palate, small trachea, stenotic nares.*⁴¹

³⁵ <https://www.fecava.org/en/policies-actions/healthy-breeding>

³⁶ <http://www.caringvets.nl/statements/23nov17brachycephalen/>

³⁷ <https://www.knmvd.nl/over-ons/standpunten/item/10889458/Standpunt-over-brachycephale-honden-en-katten>

³⁸ <https://www.fecava.org/en/policies-actions/healthy-breeding>

³⁹ <https://www.vet.cam.ac.uk/boas/about-boas/>

⁴⁰ Packer, R.M.A., Hendricks, A., Burn, C.C., 2012, Do dog owners perceive the clinical signs related to conformational inherited disorders as 'normal' for the breed? A potential constraint to improving canine welfare. *Animal Welfare*, 21 (SI) 81-93

⁴¹ www.purebredbreeders.com (2011)

Duitse herder

Uit onderzoek blijkt dat herders aan diverse erfelijke aandoeningen lijden.⁴² De te korte achterpoten en lage rug veroorzaken tal van lichamelijke klachten. Doordat Duitse herders steeds kortere achterpoten kregen, zijn ze extreem bevattelijk geworden voor aandoeningen als heupdysplasie en degeneratieve myelopathie (aantasting van het ruggenmerg).⁴³ De ernst hiervan was duidelijk zichtbaar op 14 maart 2016, toen de keurmeesters op Crufts een invalide Duitse herder uitriepen tot mooiste hond van het ras.⁴⁴ Het dier kon amper op zijn poten staan.⁴⁵

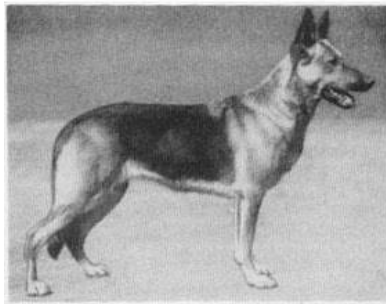
Graf Eberhard von Hohen Esp. 1900 - 1910

Tell von der Kriminalpolizei. 1910

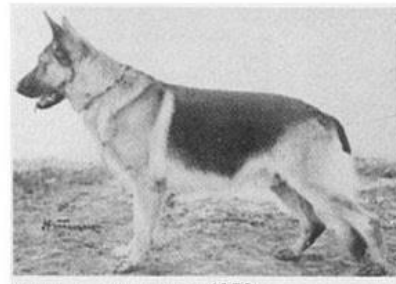
Klodo vom Boxberg. 1920

Viki v. Bern. 1930

Ingo v. Plastendamm. 1940

Casar v. d. Malmansheide. 1950

1968

1973

Heden

De verandering van het uiterlijk van de Duitse Herdershond, vanaf 1900 tot nu. Let met name op de zwakke heup en achterpoten.

⁴² Asher, L., Diesel, G., Summers, J.F., McGreevy, P.D., Collins, L.M., 2009, Inherited defects in pedigree dogs. Part 1: Disorders related to breed standards. *The Veterinary Journal* 182, 402-411

⁴³ Bron dr. Jack Windig, Wageningen Universiteit, publicatie over het fokken van rashonden voor de Raad van Beheer

⁴⁴ www.telegraph.co.uk/news/uknews/12193472/Crufts-plunged-into-cruelty-row-over-deformed-German-Shepherd.html

⁴⁵ www.youtube.com/watch?v=EnE8EkevHnc

Mopshond

Honden met krulstaart lijden bovengemiddeld vaak aan spina bifida (open rug) en hemivertebrae (half aangelegde wervels).⁴⁶ Toch eist bijvoorbeeld de rasstandaard van mopshonden dat de staart zo dicht mogelijk over de heup gekruld ligt: het liefst dubbel.⁴⁷ Ook hier wordt dus bewust geselecteerd op een uiterlijk dat vaak gepaard gaat met een gebrek. Tevens lijden mopshonden aan het brachycephaal obstructief syndroom⁴⁸, dat extreme ademnood, huidplooiontstekingen, pijnlijke oogandoeningen en gebitsproblemen tot gevolg heeft.

De krulstaart, uitpuilende ogen en korte snuit zorgen voor ernstige welzijnsproblemen

⁴⁶ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29464823>

⁴⁷ Asher, L., Diesel, G., Summers, J.F., McGreevy, P.D., Collins, L.M., 2009, Inherited defects in pedigree dogs. Part 1: Disorders related to breed standards. *The Veterinary Journal* 182, 402-411

⁴⁸ <https://www.vet.cam.ac.uk/boas/about-boas/>

DIRECTE WELZIJNSPROBLEMEN DOOR HONDENSHOWS

Hondenshows zijn geen pretje voor honden. Uit een enquête⁴⁹ onder bijna 250 exposanten blijkt dat honden soms lang moet wachten, dat er sprake is van stress, dat de uitlaatplaatsen geregeld vies zijn en dat honden overdreven worden opgedoft. De respondenten laten in dezelfde enquête ook weten wat voor hen de belangrijkste redenen zijn om mee te doen; opvallend is dat niet één van de top-tien-antwoorden over het belang van de hond gaat.

De belangen van de hond hangen sterk samen met veiligheid, en het kunnen vervullen van natuurlijke behoeften. Bijvoorbeeld: verblijven in het gezelschap van een familiale (vertrouwde) roedel; contact met vreemde honden vermijden; rust kunnen opzoeken wanneer dit nodig is; vrijuit kunnen toegeven aan nieuwsgierigheid (snuffelen, iets onderzoeken); de vrijheid hebben om rond te lopen en te gaan liggen wanneer, zo lang, en op de manier waarop ze dat willen (in een kooi kan dit niet); hun behoefte kunnen doen wanneer ze moeten.

Stress bij honden herkennen

Er zijn diverse onderzoeken die aantonen hoe gestreste honden zich gedragen. Alle kenmerken van dat gedrag kun je herkennen op hondenshows. De meeste honden zijn extreem gestresseerd door het transport, het verblijf in een kooi, de grote aantallen vreemde honden, de gedwongen aanrakingen door vreemde mensen, en het rond worden getrokken aan een ketting. Een hond die ergens van schrikt of een kort moment gestrest is, zal één of meerdere van deze kenmerken vertonen. Honden die langdurig (chronisch) gestrest zijn, vertonen dit gedrag ook als er geen directe aanleiding voor is.⁵⁰ Op hondenshows zie je honden continu stress uiten.

Stress bij honden kun je herkennen aan:^{51, 52, 53, 54, 55, 56, 57}

- zich uitschudden (terwijl ze niet nat zijn);
- één voorpootje iets van de grond houden;
- gapen;
- tongelen (likken van de neus en rond de mond);
- hijgen (zonder dat er sprake van inspanning is);
- trillen;
- krabben aan de uitgang van de kooi; met de voorpoten rusten op de uitgang van de kooi; staren naar de uitgang van de kooi, naar de uitgang van de showring, naar de uitgang naar buiten;
- overspronggedrag, zoals plots iets irrelevanten willen doen (opspringen, gaan likken);
- wegstijgen of de ogen dichtdoen (vooral bij aanrakingen of foto's maken);
- weg proberen te komen en angstig zijn bij aanrakingen;
- hyperactief zijn, bijvoorbeeld steeds rondjes lopen, opstaan en weer gaan zitten, enz.;

49 Hondenshows, Judith Lissenberg, 2005 pag 22

50 Hargrave, C. (2017). Canine stress in a nutshell—why does it occur, how can it be recognised, and what can be done to alleviate it?. *The Veterinary Nurse*, 8(3), 140-147.

51 Rugaas, T. (2005). *On talking terms with dogs: Calming signals*. Dogwise publishing.

52 Silva, K., Bessa, J., & de Sousa, L. (2013). Familiarity-connected or stress-based contagious yawning in domestic dogs (*Canis familiaris*)? Some additional data. *Animal cognition*, 16(6), 1007-1009.

53 Beerda, B., Schilder, M. B., Van Hooff, J. A., De Vries, H. W., & Mol, J. A. (2000). Behavioural and hormonal indicators of enduring environmental stress in dogs. *ANIMAL WELFARE-POTTERS BAR*, 9(1), 49-62.

54 E. Tod et al. / *Applied Animal Behaviour Science* 93 (2005) 295–308

55 Silva K, Bessa J, de Sousa L (2012) Auditory contagious yawning in domestic dogs (*Canis familiaris*): first evidence for social modulation. *Anim Cogn* 15:721–724

56 Beerda B, Schilder MBH, van Hooff JARAM, de Vries HW, Mol JA (1998) Behavioral, saliva, cortisol and heart rate responses to different types of stimuli in dogs. *Appl Anim Behav Sci* 58:365–381

57 LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE MEDICINĂ VETERINARĂ VOL. XLI, 2008, TIMIȘOARA

- passiviteit – in het geval van aangeleerde hulpeloosheid,⁵⁸
- vocaliseren, zoals piepen, grommen en blaffen;
- een angstige lichaamshouding, zoals zich klein willen maken, de staart laag houden, de kop laag, oren schuin naar achteren, op de rug willen gaan liggen.

Stress herkennen is letten op de details in het gedrag.⁵⁹

⁵⁸ Maier, S. F., & Seligman, M. E. P. (2016). Learned helplessness at fifty: Insights from neuroscience. *Psychological Review*, 123(4), 349-367.

⁵⁹ <http://hondenlot.nl/gedragstherapie/stresssignalen.html>

Stress bij honden. Het krabben (links boven), het piepen (rechts boven) en de opsluiting in te kleine kooien (onder).

Reizen

Honden komen van over de hele wereld om mee te doen aan de World Dog Show 2018. Sommige honden reizen meerdere dagen of zelfs weken. Diverse vliegmaatschappijen (o.a. KLM en British Airways)⁶⁰ verbieden het vliegen met kortsnuitige honden omdat deze honden in ademnood kunnen komen. Bij KLM Cargo hebben ze meegemaakt dat Bulldogs overleden door ademhalingsmoeilijkheden, en sindsdien zijn deze regels zeer strikt.⁶¹ Tegenwoordig zijn alle kortsnuitige honden verboden in het ruim, tenzij ze minder dan 7 kilo wegen en in de cabine mee kunnen. KLM heeft echter een compleet vliegverbod voor mopshondjes, Boston terriërs en Engelse en Franse bulldogs; bij British Airways is ook het vervoer van Pekineesjes en alle kruisingen met een korte neus verboden.⁶² Hoe deze honden ter plekke komen, is onduidelijk. Het transport over land en zee duurt beduidend langer en veroorzaakt langdurige stress. Verdovende middelen zijn op vliegtransport verboden, maar als de dieren over land of over zee worden getransporteerd, is hierop geen controle.

Sommige honden reizen al weken van te voren naar een land. In Nederland is op 23 juni 2018 een hondenshow in Zwolle, en op 4 augustus in Den Bosch; er zijn honden die dan enkele weken in kennels of campers verblijven in afwachting van de volgende show. Deze honden reizen van show naar show, zitten dagenlang in kooien en zijn weken op reis, enkel voor het gewin van de eigenaar.

Honden staan te wachten op het vliegveld, Japan, 2011

⁶⁰ <https://www.iagcargo.com/en/page/product/live-animals>

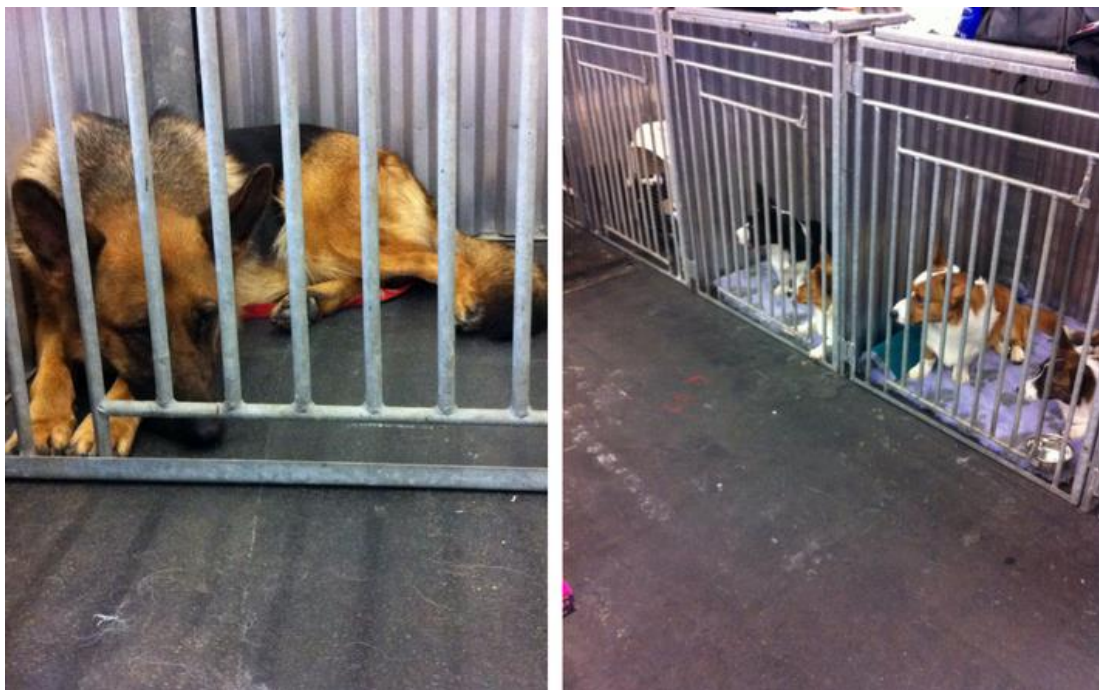
⁶¹ Persoonlijke communicatie met KLM Cargo medewerker in 2009

⁶² Zoals vermeld in de gids met QRG codes KLM, communicatie 29-05-2018.

Lang wachten

Het eigenlijke optreden op de hondenshow (de keuring) duurt maar enkele minuten, maar met deelname aan een hondenshow ben je zo een dag bezig. Honden worden in kooien opgesloten in afwachting van de volgende keuring of de prijsuitreiking. Gedurende grote hondenshows zitten de honden meerdere dagen achter elkaar opgesloten in kooien.

In een kooi kunnen de honden nauwelijks bewegen, hebben ze weinig interactie mogelijkheden. Sommige kooien zijn zo klein dat de hond niet rechtop kan zitten of staan. Ook thuis worden showhonden regelmatig in kooien (benches of kennels) gehouden, wat tot gedragsstoornissen leidt. Eigenaren van showhonden (vaak fokkers) hebben soms zóveel honden dat ze die niet meer in huis kunnen houden, en daarom zitten de honden allemaal apart of met enkele samen in kennels.

Honden liggen dagenlang in kleine kooien, foto's van Amsterdam Winnershow 2012

Drukke en de sociale context

De drukke van mensen en andere honden brengt stress met zich mee. Een hond heeft op een show veel te veel indrukken te verwerken. Er is lawaai, en hij staat onder druk om te presteren⁶³, mensen komen zomaar op hem af, raken hem op vervelende manieren aan; zoals herhaaldelijk de kop omhoog trekken, achterpoten naar achteren zetten, tanden bekijken, optillen en meer aanrakingen op een manier waarin de hond niet mag laten weten als het ongemakkelijk is. Kortom: de hond moet aan de verwachtingen van de eigenaar voldoen, en zich gedragen en bewegen op een manier die hij zelf niet zou kiezen.

Honden ontwijken van nature liever vreemde honden (en roedels). Ze hebben vaste vriendjes (binnen hun roedel) waar ze interactie mee aangaan. Blootgesteld worden aan grote groepen vreemde mensen en honden is extreem stressvol voor ze. De desensibiliseringstraining die (soms) voorafgaat aan de show, gaat gepaard met veel momenten waarop de hond expres wordt blootgesteld aan stressoren.

Als het dier minder goed presteert dan verwacht, reageert de eigenaar soms zijn frustratie af op de hond. Ook als de eigenaar 'subtiel' teleurgesteld is, voelen honden uitstekend aan dat er iets niet klopt. Het dier begrijpt niet wat het fout heeft gedaan en krijgt nog meer stress. De resultaatgerichtheid van het evenement zorgt voor een dwingende context waarin weinig vrijheid is voor hond-eigen gedrag of om 'een stap terug' te doen als een hond het niet leuk vindt. Op grote hondenshows zie je regelmatig dat een hond met tegenzin door de ring wordt gesleurd, men herkent de ongemakken bij de hond, maar er is niemand de situatie stopt en de hond beschermd.

Een spreker die waarneemt dat de hond in kwestie niet wil meelopen zegt op Crufts 2018:⁶⁴
"Not too keen on the whole idea of taking part"

Mensen lachen er om en vervolgens wordt de hond in kwestie zeer duidelijk tegen zijn zin alsnog rond getrokken door de keuring, aan de hoge strakke riem bij de keel kan hij weinig tegen stribbelen. Men is zich bewust van de stress en ongemakken, maar kiest ervoor dit heel bewust te negeren. Baasjes kunnen hun dier speciale kalmerende pillen geven. In de bijsluiters staat dat ze te gebruiken zijn tijdens hondenshows.⁶⁵

De rustgevendende werking van het tablet houdt ongeveer 5 dagen aan.

Te gebruiken bij:

- Stresssituaties zoals dierenartsbezoek, hondententoonstelling, mensenmenigten

⁶³ hondenfan.nl/sport/showen-met-je-hond-73

⁶⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=xe3c2khomZk> op 3.30 minuut.

⁶⁵ <http://www.zooplus.nl/shop/honden/voersupplement/vitaminen/verdere/136061>

Beperkte uitlaatmogelijkheden

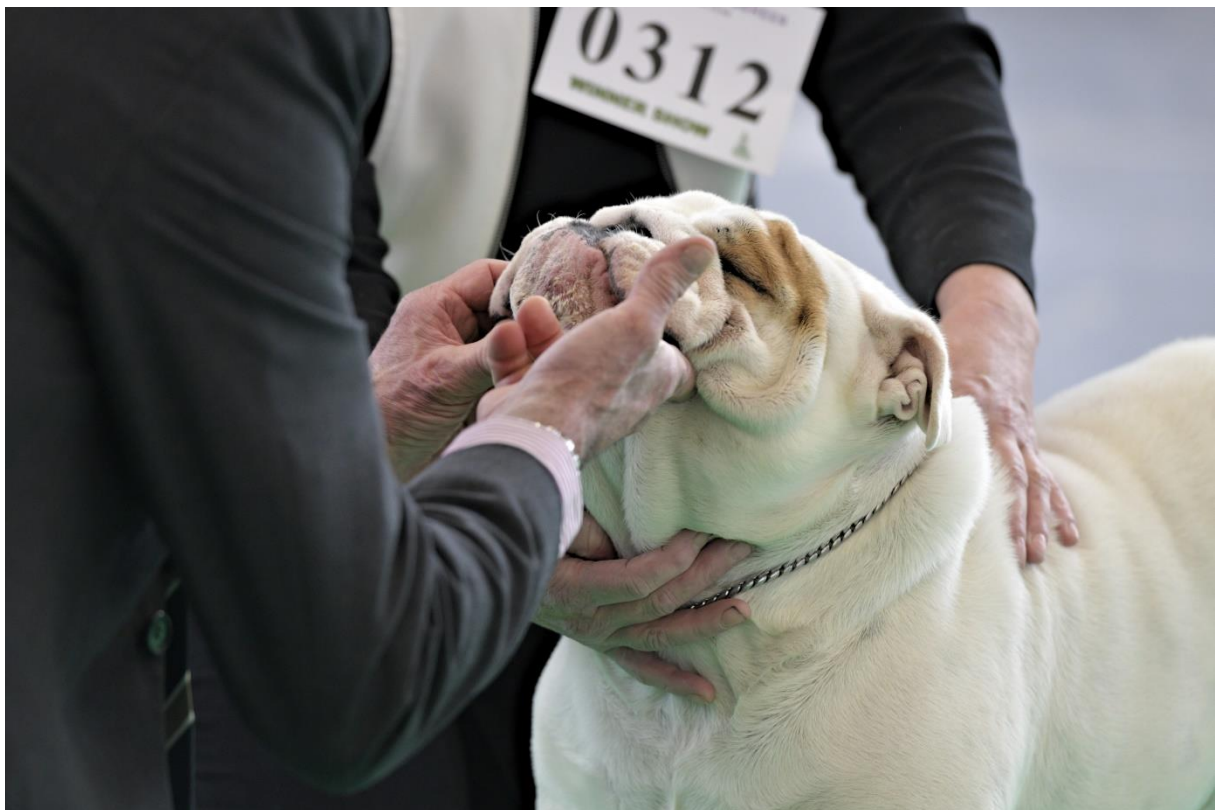
De uitlaatmogelijkheden bij een hondenshow zijn vaak beperkt tot een klein pleintje met tegels, waar het vies is door alle poep en urine.⁶⁶ Vooral omdat het dier de rest van de dag ligt te wachten in een bench, zou hij veel baat hebben bij een rustige omgeving waar hij voldoende kan rondlopen, wanneer hij uitgelaten wordt.

⁶⁶ Hondenshow's, Judith Lissenberg, 2005

Slechte behandeling, slipkettingen en aanrakingen

In hun pogingen de honden optimaal te laten presteren, behandelen de baasjes hun honden soms hardhandig. Zo werd de eigenaar van de 'overall winner' tijdens Crufts 2015 beschuldigd van mishandeling: ze tilde haar hondje op aan zijn staart en nek zodat hij een juiste houding aannam.⁶⁷ Als een hond niet goed meeloopt, trekt de eigenaar hem bovendien in een strakke lijn achter zich aan. De honden dragen vaak smalle, snijdende, wurgende kettinkjes. Zodra de ketting zich in het vel aansnoert, krijgt de hond het benauwd en wordt hij gedwongen mee te bewegen. Aan veel honden wordt zo hard getrokken dat ze regelmatig met hun voorpoten van de grond komen. Het is alsof ze aan een galg worden opgetrokken. Zodra de hond weigert door te lopen, naar iets kijkt of probeert te snuffelen, wordt hem door rukken, tikken op de kop of een duw de 'juiste' richting weer gewezen. Keurmeesters grijpen pas in als de hond problemen heeft met de ademhaling of al tekenen van stikken vertoont.⁶⁸ Meestal wordt er echter helemaal niet ingegrepen, terwijl de kenmerken van stress, pijn en 'subtiele' mishandeling zeer duidelijk zijn. Je hoeft maar een willekeurig filmpje van een hondenshow te bekijken om te zien dat de meeste honden veel stress ervaren. Overmatig slikken, de neus aflikken, de staart tussen de benen houden, zich uitschudden en herhaaldelijk gapen zijn uitingen van stress.

Engelse Bulldog met extreem korte neus. De neusgaten zitten dicht, hij heeft continu ademnood. De ogen vallen weg onder de plooiën van de oogleden, de hond ziet niets en heeft waarschijnlijk pijnlijke ogen doordat de haren voortdurend in zijn ogen prikken.

⁶⁷ www.express.co.uk/news/uk/563416/Accusations-cruelty-at-Crufts-dog-show

⁶⁸ www.houdenvanhonden.nl/globalassets/onze-hond/oh05_raadarxl-hwt.pdf

De hond wordt gekeeld aan een kettinkje, Hondenshow Bleiswijk 2014

Welzijnsproblemen door trimmen en/of lang haar

In voorbereiding op een show moet bij sommige rassen het vachthaar groeien. Door het lange haar wordt het dier gehinderd in natuurlijke gedragingen, zoals graven, rennen of zwemmen. Ook kunnen de honden niets zien als het haar loshangt. Sommige honden mogen wekenlang niet ravotten omdat hun vacht schoon en mooi moet blijven. De honden worden als pups al gedesensibiliseerd (wat ernstig is) voor trim- en wasbeurten. Het trimmen van een volledige 'show-vacht' duurt snel enkele uren. Honden worden al die tijd gedwongen om stil te staan. Bij sommige rassen, zoals poedels, komt het regelmatig voor dat de wimpers zo gekruld zijn dat ze in het oog prikken. Bovendien worden de snorharen afgeschoren waardoor hun een deel van hun zintuiglijke waarneming wordt ontnomen.

De honden kunnen niks zien, en hun ogen raken geïrriteerd door het haar.

Gebruik van hondencosmetica

Eigenaren willen dat hun hond er op het moment suprême tiptop uitziet. En wie mooi wil zijn, moet pijn lijden – ook al heb je er als hond niet om gevraagd. Er wordt aan ze geplukt en getrokken, en er worden allerlei producten op ze aangebracht, terwijl ze al die tijd zo stil mogelijk moeten zitten. Er zijn in Nederland zelfs cosmeticalijnen voor honden op de markt gebracht. Tijdens shows wordt er bijvoorbeeld gewerkt met witte kalk om oneffenheden in de vacht weg te werken, en met haarspray voor glans en/of fixatie. Soms vergeet een baasje bij het aanbrengen daarvan de ogen van de hond goed af te dekken, wat natuurlijk erg pijnlijk is.⁶⁹ Met camouflagemiddel wordt vervolgens het opgedroogde traanvocht weggewerkt. Sommige baasjes brengen zelfs eyeliner aan, zodat de ogen van de hond groter lijken.

Honden worden langdurig getrimd, Hondenshow Bleiswijk 2014

⁶⁹ www.houdenvanhonden.nl/globalassets/onze-hond/oh05_raadarxl-hwt.pdf

Plastische chirurgie

Sommige baasjes gaan zó ver in het nastreven van de rasstandaarden, dat ze hun hond onderwerpen aan plastische chirurgie⁷⁰ – bij dr. Edgard Brito bijvoorbeeld, die hier zijn beroep van heeft gemaakt. Hij biedt wenkbrauwcorrecties, rimpelreducties en facelifts aan, die specifiek zijn ontwikkeld voor honden. Zijn meest succesvolle product is het aanbrengen van siliconen in de oren van honden zodat ze recht(er) overeind blijven staan. Hij voert onder andere operaties uit bij showhonden. Brito's eerste grote succes was Brutus, een miniatuur-Schnauzer, waarbij hij de vorm van de oren corrigeerde met behulp van botox. De hond sleepte na deze correctie vele prijzen in de wacht.⁷¹

ABC news over Brutus:

The vet used the muscle relaxant to reposition the dog's ear. "As if by magic, Brutus's ears were good as new," says Anita. "On the same day, he was ready to participate in shows." Brutus went on to be a champion several times over.

Het merendeel van de operaties heeft echter als doel het welzijn van de honden te verbeteren... Dat is vaak hard nodig, juist doordat ze gefokt zijn naar rasstandaarden. De meeste kortsnuitige honden moeten hun neusopening operatief laten vergroten, en hun keel operatief laten verruimen vanwege de verkorte, verdrukte luchtwegen. Veelal zijn ooglidcorrecties nodig vanwege het naar binnen krullen van oogleden (entropion) of de oogleden zijn te ruim (ectropion). Bij afwijkende oogleden raken de ogen, uitgedroogd of beschadigd. Ook worden er overtollige stukken vel weggehaald omdat deze huidplooien pijnlijke huid- en oogontstekingen veroorzaken.⁷²

⁷⁰ <https://nypost.com/2017/03/20/even-dogs-are-getting-plastic-surgery-now/>

⁷¹ <https://gulfnews.com/leisure/pets/the-rise-of-plastic-surgery-for-pooches-1.1166125>

⁷² <https://abcnews.go.com/US/pawdicures-neuticles-inside-world-dog-plastic-surgery/story?id=15859224>

MAATSCHAPPELIJKE KRITIEK

Voor de honden hebben de hondenshows alleen maar nadelen. Of het nu gaat om de voorbereiding, de dagen van de show zelf, of de gevolgen ervan.

De documentaire *Pedigree Dogs Exposed* zorgde in 2008 voor veel ophef.⁷³ Ook in Nederland werd het onderwerp door verschillende media behandeld. Onlangs benadrukte Lubach in zijn programma *Zondag met Lubach* de problematiek van hondenshows.⁷⁴ Maar al eerder stonden de ongezonde rashonden regelmatig in de schijnwerpers.

De Raad voor Dieraangelegenheden stelt in 1998:

*Duidelijk is dat indien er geen structurele maatregelen worden genomen, het terugdringen van een aantal schadelijke kenmerken niet meer kan zijn dan symptoombestrijding. Hoe belangrijk dit laatste ook is, er moeten ten aanzien van het fokken met recreatiedieren fundamentele veranderingen tot stand komen in de wijze waarop wordt gefokt. Ook binnen de sector leeft dit besef bij verschillende geledingen.*⁷⁵

De Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) stelt in 2005:

*Bij gezelschapsdieren komen in omvangrijke mate erfelijk bepaalde afwijkingen voor die gezondheid, welzijn en integriteit van de dieren in meer of mindere mate aantasten. (...) Dit is zowel een gevolg van gericht fokken op raskenmerken die in bovengenoemde zin schadelijk zijn (rasstandaarden), als van onzorgvuldig fokken met individuen van rassen met erfelijke afwijkingen. De dierenarts wordt regelmatig met deze afwijkingen geconfronteerd, met het verzoek om chirurgische of andere therapeutische ingrepen te verrichten. Op deze wijze worden deze afwijkingen symptomatisch bestreden en blijft een adequate preventieve benadering achterwege.*⁷⁶

In de Nota Dierenwelzijn 2008 staat in het hoofdstuk 'gezelschapsdieren':

De focus in de fokkerij bij met name de rashonden en –katten richt zich op extreme uiterlijke kenmerken en dat met name bij honden en katten dit eenzijdige fokbeleid gepaard gaat met gezondheids- en welzijnsproblemen. In het kader van dierenwelzijn onderscheidt het ministerie hierbij twee hoofdthema's:

- 1. het schoonheidsideaal binnen de rashondenfokkerij, waardoor er sprake is van schadelijke raskenmerken.*
- 2. de smalle genetische basis, waardoor een groot aantal erfelijke aandoeningen binnen de rashondenpopulaties tot expressie (zijn) (ge)komen.*⁷⁷

⁷³ <http://pedigreedogsexposed.blogspot.com/>

⁷⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=RXthDm-qhjk>

⁷⁵ Fokken met recreatiedieren, Den Haag 1998, Rapport van de Werkgroep fokken met recreatiedieren van de Raad voor dierenaangelegenheden.

⁷⁶ KNMvD-standpunt: erfelijke afwijkingen bij gezelschapsdieren d.d. juni 2005

⁷⁷ Ministerie van Landbouw, Natuur en voedselkwaliteit, Nota Dierenwelzijn, 2008, blz. 37 overweging 7.7

In haar rapport van 2010 stelt de KNMvD:

Bij veel hondenrassen komen erfelijke afwijkingen voor die de gezondheid en het welzijn van de dieren ernstig aantasten. In geval van erfelijk bepaalde agressie is er zelfs een risico voor mensen. Het probleem is meestal een gevolg van het gericht fokken op uiterlijke raskenmerken dan wel van het onzorgvuldig fokken met individuele dieren met (aanleg voor) erfelijke afwijkingen.⁷⁸

De Raad van Beheer voor de Kynologie schrijft in haar rapport van 2010:

Tal van onderzoeken hebben aangetoond dat de genetische variatie binnen hondenrassen vermindert, terwijl zowel het aantal als de frequentie van genetische aandoeningen stijgt. Daaruit kan geconcludeerd worden dat de stijging van ziektefrequenties verband houdt met een te eenzijdige fokselectiemethode binnen de rashondenfokkerij.⁷⁹

De Raad voor Dieraangelegenheden schreef in het rapport *Fokkerij & Voortplantingstechnieken* uit 2010 het volgende (p. 11):

Voorbeelden van fokkerijgerelateerde welzijnsschade: (...) Bij bepaalde honden- en kattenrassen zorgt kortschedeligheid, gepaard aan een brede schedel voor ademhalings- en geboorteproblemen.” en “Voorbeelden van fokkerijgerelateerde aantasting van integriteit: Vrijwel alle schadelijke (ras)kenmerken gaan in zekere zin gepaard met een aantasting van de integriteit. Een goed voorbeeld daarvan is de open fontanel bij Chihuahua's en Yorkshire terriërs. Knikstaarten bij honden en staartloosheid en haarloosheid bij honden en katten zijn eveneens tekenen van aantasting van de integriteit.

De laatste jaren is de gezondheidssituatie van diverse honden zó ernstig geworden, dat de politiek betrokken is geraakt bij de problematiek. Staatssecretaris voor landbouw Bleker (CDA) antwoordde op vragen van het Tweede Kamerlid Van Gerven (SP) op 23 november 2010:

Ik ben het overigens met de heer Van Gerven eens dat in de fokkerijwereld, zowel bij de bedrijfsmatig gehouden dieren als bij de gezelschapsdieren, maar met name bij de gezelschapsdieren, mensen soms helemaal van God los zijn.⁸⁰

Vervolgens antwoordde staatssecretaris Bleker op vragen van het Tweede Kamerlid Van Ormel (CDA) op 24 februari 2011:

Ik weet niet hoe je dit type van fokkerij moet plaatsen in termen van dierenwelzijn, maar wat mij betreft gaat het alle perken te buiten.⁸¹

In Fairfokplan; het plan van de Raad van Beheer uit eind 2014, staat:

Dit projectplan, dat gedeeld is met meerdere organisaties in de sector, is daarvan het concrete resultaat en markeert de start naar het gezamenlijke doel: een gezonde en sociale hond in Nederland. Het mag zo zijn dat de gezondheids- en welzijnsproblemen binnen de rashondenfokkerij zijn ontstaan, maar óók de oplossing ligt binnen diezelfde rashondenfokkerij.

⁷⁸ KNMvD standpunt erfelijke afwijkingen bij rashonden d.d. 7 november 2010

⁷⁹ Blz. 9 rapport RvB Duurzaam fokbeleid rashondenfokkerij – Plan van Aanpak, maart 2010

⁸⁰ Tweede Kamer, Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (begroting) 24 november 2010, 26-66

⁸¹ Kamerstukken, 2010-2011, 28 286, nr. 492

De afgelopen jaren spreken veel dierenartsen en organisaties zich uit over de excessen in de hondenfokkerij

Engeland zegt het volgende:⁸²

In the past ten years there has been a rapid rise in the number of brachycephalic breeds in the UK. BVA is concerned that this rise in numbers is leading to a population-based increase of ill health and compromised welfare in these breed types.

De Europese veterinaire vereniging voor gezelschapsdieren voert campagne om de standpunten voor gezonde fokkerij in Europa te verenigen en schrijft:⁸³

Raising awareness about health and welfare issues associated with excessive breed-related traits such as brachycephaly is important to FECAVA. The Federation is currently preparing a Europe-wide position paper on this topic.

In april 2016 scherpt de KNMvD hun uitspraken nog wat aan en schrijft:^{84, 85}

Bij veel hondenrassen komen erfelijke afwijkingen voor die de gezondheid en het welzijn van de dieren ernstig aantasten. In geval van erfelijk bepaalde agressie is er zelfs een risico voor mensen. Dit geldt overigens niet alleen voor rashonden die onder de vlag van de Raad van Beheer gefokt worden, maar ook voor 'lookalikes' zonder stamboom. Het probleem is meestal een gevolg van het gericht fokken op uiterlijke raskenmerken dan wel van het onzorgvuldig fokken met individuele dieren met (aanleg voor) erfelijke afwijkingen. De KNMvD vindt dat de problematiek van erfelijke afwijkingen bij honden integraal moet worden aangepakt: fokkers, Raad van Beheer, dierenartsen, overheid en publiek hebben ieder een eigen taak.

In 2017 spraken Caring VETS en de Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde zich uit tegen het brachycephale rassen.⁸⁶

Dierenartsen van de KNMvD waarschuwen tegen de stijgende populariteit van extreem kortsnuitige honden, zoals de Franse Bulldog en de Mopshond. Net zoals voor honden geldt ook voor katten met een extreem korte snuit dat deze dieren tal van gezondheidsproblemen hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor Exotic Shorthair en de Perzische kat.

Deze dieren en hun lookalikes hebben door het gericht fokken op schedels met heel korte snuiten vaak ernstige problemen met de ademhaling. Deze problemen zijn door dierenartsen alleen te verhelpen via een chirurgische ingreep die steeds vaker moet worden toegepast. Extreem korte snuiten zijn een forse inbreuk op het dierenwelzijn en daarom acht de KNMvD dit ongewenst.

Dierenartsen van Caring Vets: Korte snuiten bij de hond en de kat zijn onacceptabel en een ernstige aantasting van het dierenwelzijn.

⁸² <https://www.bva.co.uk/news-campaigns-and-policy/policy/companion-animals/brachycephalic-dogs/>

⁸³ <https://www.fecava.org/en/policies-actions/healthy-breeding>

⁸⁴ <https://www.knmvd.nl/dossiers/12108498/Fokkerijen-gezelschapsdieren/actueel/item/10834938/Standpunt-over-erfelijke-afwijkingen-bij-rashonden>

⁸⁵ <http://www.caringvets.nl/statements/23nov17brachycephalen/>

⁸⁶ <https://www.knmvd.nl/over-ons/standpunten/item/10889458/Standpunt-over-brachycephale-honden-en-katten>

ETHISCHE BEZWAREN

Onder ethische bezwaren bij hondenshows kun je alle hiervoor beschreven problematiek in beschouwing nemen. De maakbaarheid van het dier vraagt om hoge verantwoordelijkheid en zorgplicht. Wij gaan hier met name in op de *directe gevolgen* van deelname van een hond aan een hondenshow. Uiteraard zijn ook de langetermijneffecten onethisch en onacceptabel.

In de wet staat dat we de intrinsieke waarde van het dier moeten respecteren (artikel 1.3 Wet dieren). Hieronder wordt verstaan “dat dieren een eigen, zelfstandige waarde hebben, los van de gebruikswaarde die de mens eraan toekent”.^{87, 88}

Bij de intrinsieke waarde spelen de belangen van het dier zelf, vanuit zijn eigen perspectief, een belangrijke rol. Een dier heeft zijn eigen interesses en een eigen belevingswereld, waarin zijn eigen belang centraal staat. Een hondenshow en de voorbereiding daarop draagt op geen enkele positieve manier bij aan het leven van de hond. Menig hondeneigenaar zal erkennen dat zijn hond een eigen karakter heeft; een hond is een subject met een eigen belevingswereld.⁸⁹ Hondenshows zorgen voor een extreme instrumentalisering van de hond: de hond als object.

Uitgaande van de ethische basisprincipes van Europese bio-ethiek en bio-wet⁹⁰ en de wetenschappelijke inzichten met betrekking tot de belevingswereld van dieren, kunnen we het volgende beredeneren:

Integriteit: De omgang met de hond op hondenshows en tijdens het voorbereidende trainen en trimmen is niet integer. De dieren worden geïnstrumentaliseerd en de omgang met hen wordt beïnvloed door de oneigenlijke manier van keuren. Hoewel de hond thuis wellicht een eerlijkere relatie heeft met zijn eigenaar, wordt deze omgang ernstig geschaad door het blootstellen van de hond aan een hondenshow. Honden worden in hun eigenheid aangetast – ze moeten rondlopen als marionettenpoppen – en worden aangeraakt, zonder dat ze daarbij iets te kiezen hebben. Soms begint de training voor deze aanrakingen al bij pups: die moeten leren dat ze absoluut geen keuzevrijheid hebben en dat aanrakingen gedwee moeten worden ondergaan. In de psychologie noemen we de extreme afname van keuzevrijheid een vorm van mentale mishandeling: ‘aangeleerde hulpeloosheid’.

Autonomie: De hond heeft het recht om (binnen een veilige, gefaciliteerde context) zelf te bepalen wat hij of zij wil. Hij moet zoveel mogelijk de kans krijgen om keuzevrijheid en zelfstandigheid te ontwikkelen. Dit is belangrijk voor zijn eigenwaarde, en zeer verrijkend voor zijn leven. In de context van hondenshows (en de training daarvoor) worden het dier alle mogelijke keuzes ontnomen. Hij moet staan, bewegen en ontlasten onder appel van de mens. Het ontnemen van keuzevrijheid en

⁸⁷ Schopenhauer A. (1976 / 1840) Über die Grundlage der Moral, in Sämtliche Werke, Band I, Stuttgart/Frankfurt am Main pp. 6131- 815.

⁸⁸ Keulartz, F. W. J., & Swart, J. A. A. (2009). *De intrinsieke waarde van dieren in performance praktijken* (No. 216). Wageningen UR Livestock Research.- <http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/13622>

⁸⁹ Regan T. (1983) *The Case for Animal Rights*. Berkely. Los Angeles: University of California Press.

⁹⁰ Basic ethical principles in European bioethics and biolaw: autonomy, dignity, integrity and vulnerability--towards a foundation of bioethics and biolaw. - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/12517031>

autonomie neemt de extreemste vormen aan tijdens hondenshows. De gevolgen voor het mentaal welzijn zijn zeer ernstig: chronische stress en depressie, apathie en weinig zelfontwikkeling zijn het gevolg van het continue gebrek aan autonomie en keuze.^{91, 92}

Kwetsbaarheid: Dieren zijn kwetsbaar doordat hun capaciteit om goedkeuring te geven in een situatie lastig definieerbaar is. Er is ruime kennis van hondengedrag nodig om door te hebben wanneer je over de persoonlijke grens van een hond gaat. Het subtiele uiten van stress – gapen, neuslikken, zich uitschudden – en ook duidelijkere vormen zoals blaffen, agressie en reactiviteit worden vaak genegeerd door hondeneigenaren. Door het kader waarbinnen honden als pups al getraind worden om hun reacties bij onwil te onderdrukken, wordt de kwetsbaarheid van de honden vergroot. Het vermogen van honden om te kunnen en durven communiceren dat ze het ergens oneens mee zijn, wordt door training en mentale druk verkleind of wordt hun compleet ontnomen. Dit ziet men in sommige gevallen bij bench training: de eigenaar denkt dat de hond heeft geleerd dat de bench een veilige plaats is, maar er zijn wetenschappelijke aanwijzingen dat honden last hebben van het Stockholmsyndroom en aangeleerde hulpeloosheid.^{93, 94, 95, 96} Oftewel: ze zijn op een negatieve manier mentaal afhankelijk geworden, en zich niet bewust van keuzevrijheid.

Het is de verantwoordelijkheid van een eigenaar en/of verzorger de beïnvloeding en kwetsbaarheid van de hond te voorzien. Dit zal bij meegaande rassen als Bordercollies meer verantwoordelijkheid en inzicht vragen, dan bij meer eigennuttige en zelfstandige rassen als Husky's en Beagles. Op hondenshows wordt echter bij alle rassen ernstig misbruik gemaakt van de kwetsbaarheid van honden.

Waardigheid: dieren moeten mogelijkheden krijgen om hun waardigheid te ontwikkelen en te behouden. Het zal duidelijk zijn dat in de hierboven aangegeven context de mate van zelfontwikkeling en cognitieve ontwikkeling bij de meeste (show)honden extreem gelimiteerd is. Door de matige cognitieve ontwikkelingsmogelijkheden en de extreme gecreëerde afhankelijkheid wordt de waardigheid van de honden aangetast. Er zijn hier twee niveaus in te onderscheiden: ten eerste heeft de hond zelf geen mogelijkheid om waardigheid te uiten door gebrek aan ontwikkelingsmogelijkheden en keuzevrijheid. Ten tweede wordt de minimale waardigheid die het dier heeft, hem afgenomen door de manier waarop er met hem wordt omgegaan tijdens de show. Het gebruik van slipkettingen en het afdwingen van houding en gedrag, tasten het welzijn van de hond fysiek en mentaal aan.

Ook waardigheid is een aandachtspunt bij de gevolgen van het fokken. Veel pups worden geëuthanaseerd als ze niet aan de rasstandaard voldoen of ernstige gezondheidsproblemen hebben. Ook worden sommige honden met zoveel gezondheidsproblemen gefokt dat het de vraag is in welke mate zij een 'hond-waardig' leven kunnen leiden.

⁹¹ Maier, S. F., & Seligman, M. E. P. (2016). Learned helplessness at fifty: Insights from neuroscience. *Psychological Review*, 123(4), 349-367.

⁹² Seligman, M. E. (1972). Learned helplessness. *Annual review of medicine*, 23(1), 407-412.

⁹³ Persoonlijke communicatie prof. Daniel Mills, 2013 (in de opleiding "Toegepast Diergedrag")

⁹⁴ Woodward, E. R. (1966). The pathophysiology of afferent loop syndrome. *Surgical Clinics of North America*, 46(2), 411-423.

⁹⁵ <http://www.zoosprint.org/ZooPrintMagazine/2014/September/11.pdf>

⁹⁶ Cantor, C., & Price, J. (2007). Traumatic entrapment, appeasement and complex post-traumatic stress disorder: evolutionary perspectives of hostage reactions, domestic abuse and the Stockholm syndrome. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 41(5), 377-384.

WETTELIJK KADER

Sinds juli 2014 is het Besluit houders van dieren van kracht. Dit wetsartikel geeft voorschriften voor het fokken van gezelschapsdieren, en betreft dus alle (ras)honden en alle fokkers.

Artikel 3.4 Besluit houders van dieren:

Het is verboden te fokken met gezelschapsdieren op een wijze waarop het welzijn en de gezondheid van het ouderdier of de nakomelingen wordt benadeeld.

In ieder geval wordt bij het fokken, bedoeld in het eerste lid, voor zover mogelijk voorkomen dat:

- a. ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen;*
- b. uiterlijke kenmerken worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen die schadelijke gevolgen hebben voor welzijn of gezondheid van de dieren;*
- c. ernstige gedragsafwijkingen worden doorgegeven aan of kunnen ontstaan bij nakomelingen;*
- d. voortplanting op onnatuurlijke wijze plaatsvindt.*

Er worden door de Raad van Beheer stambomen verstrekt waarbij het verbod van de leden 2a, 2b en 2d wordt genegeerd. Zo bevallen Franse en Engels Bulldogs vrijwel per definitie via de keizersnede (in strijd met lid 2d). Ook als er hoge inteeltcoëfficiënten bekend zijn, wordt er gefokt met verwante honden (in strijd met lid 2a). Schadelijke raskenmerken komen bij tal van honden voor, zoals de Franse en Engelse Bulldog, de Ierse Wolfshond en de Duitse Herdershond. Toch wordt er gefokt met deze honden, wat in strijd met lid 2b is.

Niet alleen worden er stambomen verstrekt, ook zorgen de eisen van raszuiver fokken volgens een rasstandaard ervoor dat de wet overtreden wordt (uitlokking).⁹⁷

⁹⁷ Overgenomen uit de klacht bij de RCC over de RvB

CONCLUSIE

Hondenshows zijn er voor mensen, niet voor dieren. De hondenshow heeft voor honden alleen maar nadelen. Dier&Recht wil een verbod op hondenshows, omdat:

- Het keuren op uiterlijk stimuleert indirect de inteelt in rashondenpopulaties.
- Het keuren op uiterlijk zorgt voor meer schadelijke raskenmerken.
- De resultaten zijn misleidend; zieke honden kunnen een goede score krijgen.
- De voorbereiding op de show en de show zelf gaan ten koste van het welzijn van de dieren.

Maatschappelijk, ethisch en wettelijk dragen hondenshows bij aan ernstige problemen. Ze dragen in sterke mate bij aan het in stand houden van het fokken van zieke dieren – enerzijds doordat ze onnatuurlijke, schadelijke uiterlijke kenmerken promoten; anderzijds door de eisen die ze stellen aan raszuiverheid. Dit heeft veel dierenleed tot gevolg.

Dier&Recht is zelfs van mening dat het fokken van rashonden zoals dat vandaag de dag ook in Nederland gebeurt, in strijd met de wet is en dat hondenshows deze overtredingen uitlokken. Hondenshows moeten net als circussen met wilde dieren verboden worden, omdat ze onethisch zijn, omdat de behandeling van de dieren voor en tijdens de show niet deugt, omdat ze het fokken van zieke rashonden in stand houden en stimuleren, en omdat ze overtredingen van de wet uitlokken.